

Muz ja Tulka Facebookis

Kuidas Postimehe Tuuli Koch ja Päevalehe Kärt Anvelt kõrvaldavad võimult Keskerakonda

Mõni päev tagasi pidasid Facebookis omavahel kirjavahetust kaks ajakirjanikutüdrukut – Kärt Anvelt (paremal) ja Tuuli Koch (vasakul).

Anveltit nimetas Koch Muz-iks ja Kochi nimetas Anvelt Tulkaks. Oli avalik jutuajamine, mistõttu ei olnud üllatav, et nii mõnigi nende kõrval seda veel luges. Panime sellest kirjavahetusest tähele mõningaid seiku.

Fotod: Scanpix

ESITEKS.

Käis äge vastastikune vahtulöömine. Mõlemad tundusid olevat lausa geeniused, kui mitte Bonniereri preemia laureaadid. Kärt Anvelt kirjutab Tuuli Kochile, et Tuuli lugu Keskerakonna vastu on „super hea, ülioluline ja väga hästi kirjutatud!“.

Samasuguse ülevoolava ülistusega külvab Tuuli üle ka Kärdi. Tüdrukud jätavad mulje, justkui nad oleksid rumalad, aga suurte ambitsioonidega tegijad, kes arvavad, et nemad juhivadki oma ajalehete kaudu Eesti poliitikat. Tuuli Postimehe kaudu ja

Kärt Eesti Päevalehe kaudu.

TEISEKS.

Poliitika, mida nad teevad, on selgelt parteiliselt määratletud – see on IRL-i ja SDE poliitika. Lugejatel on väga kasulik teada, mis poliitikaga neid püütakse manipuleerida.

Kuid kahju, et selle käigus ka lausvaletatakse! Koch kirjutab süüdimatult, et „linna- raha parteikassasse mittemaksmise järel lastakse inimesi lahti“. Sellise väljamoeldise eest võiks mõnes korralikus ajalehes isegi kinga saada. Kesknädalale

näib, et ka oma Kapo-sõprade abiga ei suuda Koch nii suurt bluffi – liiga suurt – ära tõestada.

KOLMANDAKS.

Meie paneme tähele, et mõlemad vaikivad ka omavahelises kirjavahetuses sellest, kust ikkagi tuli nende kätte Toobali ja Savisaare kirjavahetus.

See näib praegu olevat nende kõige suurem isiklik saladus. Aga küll see ükskord välja tuleb! Loodame, et see juhtub veel enne seda, kui Muz ja Tulka, nagu nad teineteist armastusväärselt Facebookis

nimetavad, pensionipõlve pidama hakkavad.

Meie tähelepanu pälvinud kirjavahetuses saab Tuuli Koch kui noorem neidis oma vanemalt aatekaaslannalt selge ülesande saavutada, et see „kohutav seltskond lõpuks võimult lendab. Sellepärast tuleb neid lugusid kirjutada, kirjutada, kirjutada... Ma südamest loodan, et põmmutad homses lehes edasi! Meie omad ka aitavad homses lehes Sinu loole kaasa“.

Sedavõrd hüsteeriline üleskutse Eesti Päevalehele ja Postimehele küll head ei tee.

Tuleb nii välja, et Hans H. Luik ja Mart Kadastik võivad kokku leppida milles iganes, aga lõpuks teevad Muz ja Tulka ikka peaaegu oma tahtmist mööda, ning kõik ülejäänud lajutavad vaid käsi. Küsime lõpetuseks tagasihoidlikult: kas tütarlapsed oma jutud eelnevalt ka Sotsiaaldemokraatliku Partei Tallinna piirkonna esimehe hr. Anveltiga kooskõlastavad?

Urmi Reinde
Indrek Veiserik

Jätukub lk 3

Juhtkiri

Kiisleri jõuetu haldusreform

TAAVI PUKK

Keskerakonna Pärnumaa piirkonna esimees,
Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni
pressiesindaja

Justkui täitsa juhuslikult tuli regionaalminister Siim-Valmar Kiisler omavalitsusreformi uue kavaga välja ajal, mil meedia üha enam räägib kasvanud kodukuludest ja tema erakonnast, mis lubas selle kõik kontrolli all hoida. Sinna sekka sobis päris hästi jõuline žest, millega IRL paneb lauale kava, kus linnade ja valdade tulevik 2017. aastaks ära otsustatud. Asjasse süvenenu saab aga jõulisena mängitud žesti jõuetusest aru justnimelt selle kauge tähtaja tõttu – 2015. aastal toimuvad Riigikogu valimised, mis tõenäolise valitsusevahetuse tõttu ei anna Kiisleri plaanile pikka elulootust.

Ühelt poolt võib regionaalministrit muidugi tunnustada, et ta lõpuks ometi on asunud tegelema Eesti linnade ja valdade jätkusuutlikkuse teemaga. Teisalt jäi jällegi tegemata mitu eelnevat sammu, mida ühiskond juba ammu ootab. Tõenäoliselt on iga kõnealuse teema vastu huvi tundev ja sellega seotud inimene kursis asjaoluga, et vaatamata Riigikohtu otsusele jaotada riiklikud ja kohalikud ülesanded ning ühtlasi ka rahastus, pole seda siiani tehtud. Õigemini, valitsus väidab, et kõik on korras.

Täpselt samamoodi väidetakse, et kõik on korras ka linnade ja valdade kärbitud tulubaasiga. Kriisiajal võeti omavalitsuste arvelt justkui laenu, kuid

KESKMÖTE: IRL on omavalitsuste liitmise sunnimehhanismi mõtet veeretanud kui kuuma kartulit peos, aga õnneks pole Reformierakond sellele järele andnud.

nüüd ei taheta selle tagasimaksmisest kuuldagi. Pidevad katsed Tallinna nõrgestamiseks on kaasa toonud omavalitsuste finantsautonoomia järsu nõrgestamise. Kui mujal Euroopas peetakse oluliseks linnade ja valdade iseseisvust ning hakkamasaamist, siis Eesti valitsus käitub risti vastupidi ning üritab neid maksimaalselt „lõa otsas hoida“.

Keskerakonna Omavalitsuskogu juht, Riigikogu aseesimees Jüri Ratas on rõhutanud vajadust omavalitsusreformis lähtuda inimeste heaolu tõstmisest ning seaduses sätestatud ülesannetest ja nende täitmise võimekusest. See on kõige mõistlikum ja praktilisem lähenemisviis linnade ja valdade tuleviku kujundamisel. Kuidas saavad inimesed usaldada ettekujutust tõmbekeskuste, kihelkondade või maakondade Eestist, kui peaaegu viie aasta jooksul pole suudetud kärbitud tulubaasigi taastada?

IRL on omavalitsuste liitmise sunnimehhanismi mõtet veeretanud kui kuuma kartulit peos, aga õnneks pole Reformierakond sellele järele andnud. Leian, et omavalitsuste jaoks on kõige halvem variant just sundliitmise ministri ümber või kellegi teise suva järgi. Loomulikult leidub siin erandeid näiteks omavalitsuse maksejõuetuse vms puhul, kuid toimetuleva valla saatust peab jääma vallakodanike endi otsustada. Ka Kiisleri praeguse kava puhul tuleb hoolikalt jälgida, et lõppvariant ei jääks sisse „regionaalminister otsustab“ – arvestades, et regionaalministril pole ju nagunii eriti midagi muud otsustada.

14. märtsi Tartu Postimees tegi põhjaliku ülevaate Kiisleri kavaga seonduvatest emotsioonidest Tartumaal. Lugejate jaoks vastati kahele küsimusele: kes võidab ja kes kaotab? Võitjaks peetakse vaid Kiislerit ennast, kes saab asja läbiviimisega end ajalukku kirjutada. Kaotajateks peetakse kõiki maainimesi ning piirkonna üldist arengut – lihtsamalt öeldes, praegustest äärmadest saavad tühermaad.

Kiisleri tõmbekeskuste või ükskõik milline muu kava ei saa toimida enne, kui valitsus astub samme parendamiseks suhteid linnade ja valdadega – kokkulepetest kinnipidamine oleks kahtlemata abiks. Linnad ja vallad saavad tugevamaks suurema finantsautonoomia läbi, mitte pelgalt halduspiiride nihutamise teel.

NÄDALA NUPUD

Sakslaste eurovastastus toidab uut parteid

Saksamaa euro-vastane partei taastaks Saksa marga. Partei tõmbaks endale nende valijate tähelepanu, kes on segaduses praeguse poliitilise ladviku tegevusest, kirjutas *EUobserver*. Uuel parteil on üle 2000 liikme ja toetaja, mis on tühine hulk, võrreldes ligi poole miljoni sakslasega, kes kuuluvad kahte Saksamaa suurimasse erakonda – Merkeli konservatiividesse ja opositsioonilisse Sotsiaaldemokraatlikku Parteisse. Erinevalt mõnest teisest riigist on Saksamaa olnud ülimalt Euroliidu- ja euromeelne. Seda on võetud lausa Saksa projektina. EL-vastased meeleolud eksisteerisid seni vaid poliitika ääremaadel, näiteks paremäärmuslikuks peetava NDP (*Nationaldemokratische Partei Deutschlands – Die Volksunion*) ridades.

Ühes hiljutises küsitluses tunnistas rohkem kui neljandik sakslastest, et nad kaaluvad hääle andmist uuele ühendusele „Alternatiiv Saksamaale“, mis kogub jõudu enne 22. septembri valimisi, lootes võita hääli olukorras, kus üha suurem hulk sakslasi tunneb vastumeelsust eurokriisi suhtes ning pole rahul Lõuna-Euroopa riikidele eraldatavate maksete ja tagatistega.

„Ma püüan päästa Euroopat. Euroopas eksisteerib vastuolu, mis põhineb lahknevustel, mitte aga koondumisel,“ ütles üks uue partei liidritest Bernd Lucke, kes tervelt 33 aastat kuulus kantsler Angela Merkeli Kristlik-Demokraatlikku Liitu (CDU). Hamburgi ülikooli majandusprofessor Lucke lahkus CDU-st 2011. aastal, kuna ei kiitnud heaks eurotsooni kuuluvate riikide

väljaostmist Saksa maksumaksjate raha eest.

„Alternatiiv“ on seadnud esmaseks eesmärgiks luua regionaalset ühendust 16 liidumaal, enne kui korraldada 14. aprillil Berliinis asutamiskongress ja valida kandidaadid septembri valimistele.

Kesknädala hinnangul läheb Euroopa Ühendriikide loojatel sakslaste kasvava eurovastastuse tuules oma unistuste realiseerimine raskeks. Aeg töötab föderalistide kahjuks ja neil on oma plaanide elluviimisega kiire. Pole imestada, et erinevatel Euroopa riikide endistelt liidritelt alates Tony Blairist kuni Gerhard Schröderini on kõlanud karjatusi, et vaid Euroopa Ühendriikide kiire loomine võib Euroopa päästa.

Guy Verhofstadti ja Daniel Cohn-Benditi avaldatud Euroopa Manifestist (Rahvuslusejärgse Euroopa moodustamise manifest) kumavad läbi aga suisa paanikanoodid. „Vaid otserünnak võib meid nüüd päästa. Otserünnak kriisi tegeliku põhjustaja vastu – see tähendab rünnakut rahvusriikide soovimatuse vastu luua tõeliselt ühendatud ja föderaalne Euroopa,“ kirjutavad manifesti autorid.

Tõepoolest, Euroopa Ühendriikide loomisele aitaks praegu kaasa vaid ime! Või üks suuremat sorti katastroof. Vastasel juhul pühib Euroopa rahvaste pahameel föderalistide unistused peagi ajaloo prügikasti, nagu sinna on jõudnud ka varasemad utopiilised ideed.

Albikära Antsud partei liikmemaksude kallal

Eelmisel nädalal vägisi leegiks puhutud skandaalike Keskerakonna liikmemaksude ja linnaametnike seostest on tänaseks küll kustumas, kuid väike õpetlik iva leidis selles kindlasti. Näiteks see, et Keskerakond ei tohi istuda ega astuda, lamada ega seista, ikka on pahasti, ikka parempoolsele võimule ei meeldi. Ja mis kõige naljakam, ei meeldi ennast „sõltumatuks“ tituleeritud meediale!

Kellele midagi segaseks jäi, siis veel kord: keskerakondlastest Tallinna linnajuhid on erakonna toetamise omavahel kokku leppinud juba alates 2005. aastast. Kokkulepe on kokkulepe – kui sulle kokkulepe ei sobi, võid alati minema jalutada. Kedagi ei sunnita.

See selleks. Aga hästi vahva oli veelkord vaadata, kuidas mõned tegelased toodi ekraanidele „kohustuslikke arvamusi“ esitama,

nagu kommunistliku stagnatsiooni ajal, kui tuli kooris hukka mõista (näiteks Solženištšini teoseid) ja kooris heaks kiita (näiteks Brežnevi brošüüre). ETV tõi välja „inimese tänavalt“ Ain Seppiku, et see ütles, mida vaja: KE-s juhtus kindlasti hullemini kui kilekotirahastamine RE-s! Päril adekvaatset juttu ei ajanud ka Ivar Tallo (SDE) ja „õigustealase“ Jüri Saare (IRL-VIK) kohta annab hinnangu alljärgne nupp. Isegi mõnel keskerakondlasel, kes ei suuda taluda meedia kahurituld ja kes üritab meeldida nii emale kui ka tütrele, oli raske jääda väärriiks ja enesekindlaks.

Aga eks see kõik ongi euroföderalistidest valitsusparteide poolt aastaid kokkuharjutatud ühisrünnak opositsioonilise ja eestikeskse Keskerakonna vastu. Kas neil endil tõesti imelik ei hakka?

Parteisõdurid maakonna valitsuste eesotsas

Harju maakond: Ülle Rajasalu, **Reformierakond**
Hiiumaa maakond: Riho Rahuoja, **Reformierakond**
Ida-Viru maakond: Andres Noormägi, **Isamaa ja Res Publica Liit**
Järva maakond: Tiina Oraste, **Isamaa ja Res Publica Liit**
Jõgeva maakond: Viktor Svjatõšev, **Reformierakond**
Lääne maakond: Innar Mäesalu, **Reformierakond**
Lääne-Viru maakond: Einar Vallbaum, **Reformierakond**
Pärnu maakond: Andres Metsoja, **Isamaa ja Res Publica Liit**
Põlva maakond: Ulla Preenen, **Isamaa ja Res Publica Liit**
Rapla maakond: Tiit Leier, **Isamaa ja Res Publica Liit**
Saare maakond: Kaido Kaasik, **Isamaa ja Res Publica Liit**

Tartu maakond: Reno Laidre, **Reformierakond**
Valga maakond: Margus Lepik, **Reformierakond**
Viljandi maakond: Lembit Kruuse, **Isamaa ja Res Publica Liit**
Võru maakond: Andres Kõiv, **Isamaa ja Res Publica Liit**

Delfis 14.03 levitatud alias sirkelvinkeli kommentaar nn poliitilise õigustealase Jüri Saare märkuse kohta, kes, taunides töölevõtmist parteilisel printsibiilil, ei märka, et terve riik on kaetud Toompea võimuparteilaste võrgustikuga. Saar ise on endine IRL-i liige ja valmistub nüüd uueks hüppeks VIK-i koosseisus.

HIIBUSE NÄDAL

EI TULE ANSIPIL VESI
SILMA KUI PARTS
RAHA TUULDE
LOOBIB

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

Algus esilehel

Muz ja Tulka Facebookis

Kärt annab Tuulile ülesande saavutada, et Keskerakond kui „kohutav seltskond lõpuks võimult lendab. Sellepärast tuleb neid lugusid kirjutada, kirjutada, kirjutada... Ma südamest loodan, et põmmutat homses lehes edasi! Meie omad ka aitavad homses lehes Sinu loole kaasa“.

FACEBOOKI VESTLUS

Tuuli Koch: Kärt, kallis, see on äärmiselt oluline ja tundlik teema! Aga mis puutub Keskerakonda, siis saad ju aru, et küsimus pole kümnisekohustuses, mis on pea kõigis erakondades, vaid linnaraha parteikassasse mittemaksmise järel inimeste lahti laskmises.

/.../

Kärt Anvelt: Tuuli, minu muz (!:) - ma ABSOLUUTSELT ei alahinda sinu kirjutatud Keskerakonna lugu ja seda teemat! Jumala eest mitte! See on super hea, ülioluline ja väga hästi kirjutatud lugu! Aga ma olen tõesti väga-väga mures eelpoolnimetatud teema üle, sest

see on tõsisem, kui see esmapilgul paistab.

/.../

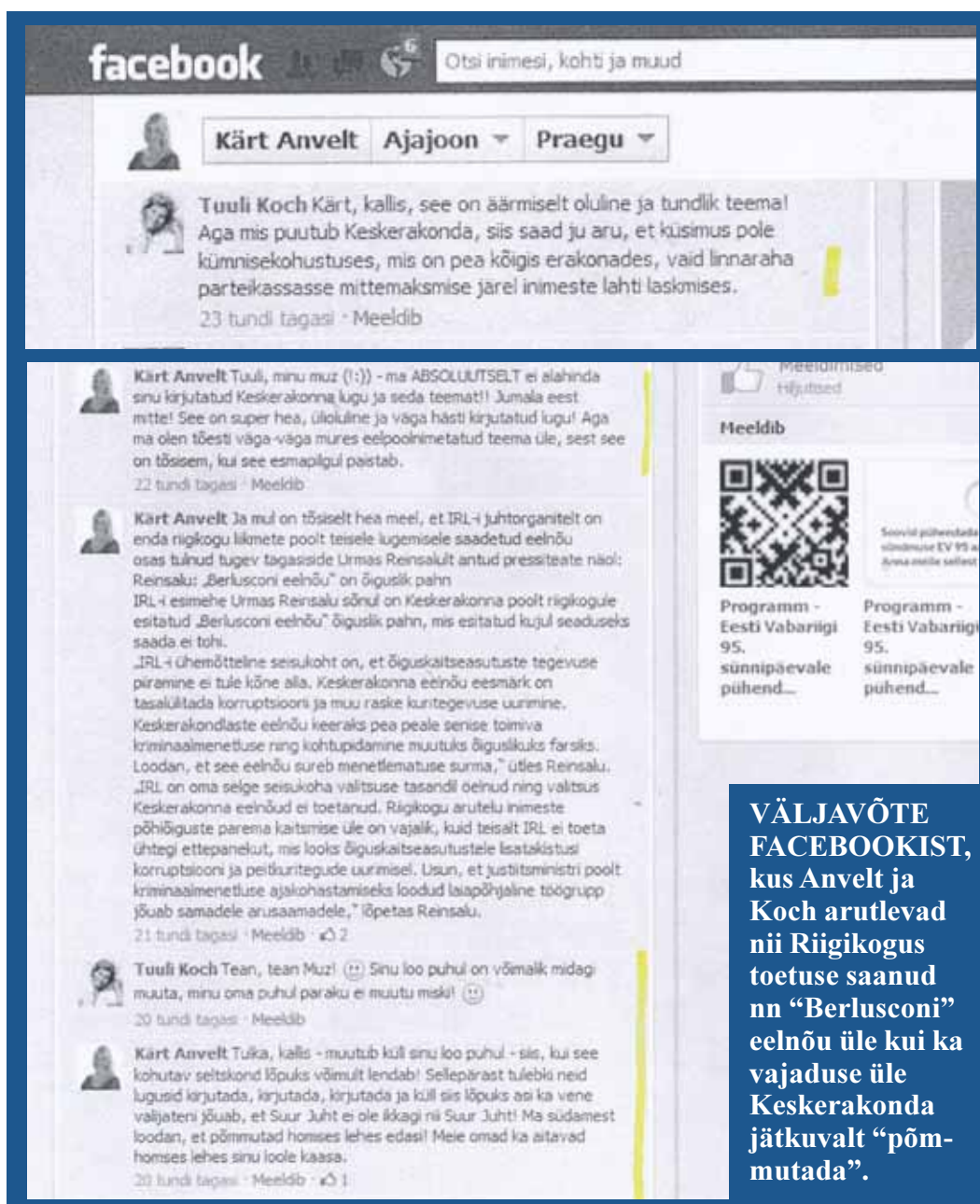
Tuuli Koch: Tean, tean, Muz! Sinu loo puhul on võimalik midagi muuta, minu oma puhul paraku ei muutu miski.

Kärt Anvelt: Tulka, kallis – muutub küll sinu loo puhul – siis kui see kohutav seltskond lõpuks võimult lendab! Sellepärast tulebki neid lugusid kirjutada, kirjutada ja kirjutada ja küll siis lõpuks asi ka vene valijateni jõuab, et Suur Juht ei ole ikkagi nii Suur Juht! Ma südamest loodan, et põmmutat homses lehes edasi! Meie omad ka aitavad homses lehes sinu loole kaasa.

Kesknädala toimetusest:

Kärt Anvelt mõtleb „oma loo“ all Eesti Päevalehes 13. märtsil ilmunud kirjutist „Berlusconi“ eelnõu sai ootamatult valitsuserakondade abiga hoo sisse“, Tuuli Kochi kõnealune kirjutis ilmus 13. märtsil Postimehes ja kandis pealkirja „Parteikassa unustamine võttis ametikoha“.

Nii oli 13. kuupäeval riigi kahe suure päevalehe Keskerakonna-vastane põmmutamine naiste vahel kokku lepitud. Kes veel julgeb öelda, et ühisrinne Eesti meedias ei toimi?

VÄLJAVÕTE FACEBOOKIST, kus Anvelt ja Koch arutlevad nii Riigikogus toetuse saanud nn „Berlusconi“ eelnõu üle kui ka vajaduse üle Keskerakonda jätkuvalt „põmmutada“.

Parts varjab oma Brüsselis-käigu tõelist eesmärki?

Üle-eelmisel nädalal käis Juhan Parts Brüsselis. Ametlikult sõitis ta sinna LNG (veeldatud maagaas) asuja ajama, kuid õhus liigub teinegi võimalus – et huvi- ja himuobjektiks oli ehk hoopis riigiabiluba taastuvenergia jaoks.

ANDRES RAID
teleajakirjanik

Kui allolev kiri anti Günther Oettingerile, Euroopa Komisjoni energiaosakonna juht, üle enne kohtumist Partsiga, võib oodata huvitavaid arenguid. Juttu pole sellest, kas Parts on olnud, mis vaid kinnitab õpetust meie reaalsusest: jälgi seda, millest ei räägita ega kirjutata. Kõikvõimalikud aru- ja avaliku teabe nõuded lähevad kui kaevu. Isegi kui vastus tuleb, siis midagi sisulist üldjuhul oodata ei ole.

Valitsuse mõjutamine Brüsseli kaudu

Huvitav, kas oma valitsuse tegevuse mõjutamine saab toimuda nüüd ja edaspidi ainult läbi Brüsseli? Mitu kuud tagasi saatis

Lilleküla Selts Brüsselisse aru- ja avaliku teabe nõuded lähevad kui kaevu. Isegi kui vastus tuleb, siis midagi sisulist üldjuhul oodata ei ole.

Tõsi, Parts ise on seda mokaot- sasti valitsuse pressikonverentsil tunnistanud. Nagu sedagi, et tegelikult kuulub taastuvenergia tasude määramine või mittemääramine Brüsseli kompetentsi.

MTÜ Lilleküla Selts esitas selgitustalutuse 20. veebruaril Konkurentsiametile ning Rahandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostatud riigiabiluba taotlust ka sellises kontekstis, milles alandati tarbijatele pandud tasusid 10%.

Tallinnas sõidab selline tramm!

Riigikogus asja arutamine päevakorrast maha just sel põhjusel, et Euroopa Komisjon ei ole heaks kiitnud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostatud riigiabiluba taotlust ka sellises kontekstis, milles alandati tarbijatele pandud tasusid 10%.

Riigiabiluba

Samasugust skeemi näeb vähegi teritatud pilk ka Estonian Airile antava riigipoolse abi meetmega, mis nõuab eelnevalt Euroopa Komisjoni vastavat luba, mida tänini saadud ei ole. Riigikogu majanduskomisjoni liige Toomas Tõniste on, muide, oma vastuses Olga Sõtniku küsimusele Riigikogus ka otse öelnud, et juhul, kui riigiabiluba Brüsselist ei saadagi, võib tekkida vajadus maksta siiani

Lilleküla Seltsi kiri hr Oettingerile

Lilleküla Seltsi pöördus äsja Oettingeri poole kirjuga, soovides teada tema arvamust.

„... Olete vastanud 12.02.2013 Eesti Taastuvenergia Koja direktori Rene Tammist ja Euroopa Taastuvenergia Föderatsiooni presidendi Rainer Hinrichs-Rahlwes pöördumisele 27.11.2012, mis on leidnud suurt kajastust Eesti meedias, samuti Riigikogus.

Esialgselt põhistame, miks on meie arvates õigustühine Eesti Taastuvenergia Koja ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vahel sõlmitud memorandum.

Kohtuasjas C-264/09 Euroopa Kohtu kohtujuristi Niilo Jääskineni ettepanekus 15.03.2011 punktis 85 on Euroopa Komisjon leidnud: *seoses investeeringute kaitse kokkuleppe artikliga 4 märgib komisjon, AETL-il ei olnud õigusjärgselt ootust, et asjaomane õiguslik raamistik jääb samaks. Ta leiab, et ATEL pidi teadma, et Slovakkia ühineb EL-iga, sest Slovakkia oli juba sõlminud Euroopa lepingu ja esitanud oma ühinemistaotluse. Sama peaks ju kehtima meie tuuleenergia tootjate kohta, või kuidas? Arvame, et ka Eestis tegutse-*

vatele taastuvat energiat tootvatele ettevõtetele laienes õiguskaitse läbi Euroopa Liidu poolt avaldatud eesti-keelsete õigusaktide, milles oli arusaadav, et alates 2009. a. avaneb elektriturg 35% ja alates 2013. 1. jaanuarist 100%. Seega alates nendest kuupäevadest oleks pidanud tegema need subjektid taotluse Vabariigi Valitsusele, et see omakorda oleks taotlenud Euroopa Komisjonilt vastava riigiabi loa.“

Lilleküla Selts viitas ka asjaolule, et Taastuvenergia Koja ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vaheline memorandum hõlmab siseriiklikult reguleeritud meetet, mille puudub Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu poolne riigiabiluba (vt EL TL art 108), mis ei hõlma Euroopa Liidu struktuurifondide eraldatavate toetuste ja on vastuolus Euroopa Kohtu kohtupraktikaga.

Kas tuuleveski-inimesed siis ei olnud teadlikud sellest, et Euroopa Liitu minnes hakkab kehtima ka nende seadus, või arvavad nad koos Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ametnikega, et rahvas elab Euroopa Liidu õigusraamistiku nende (s.t ametnike) määratud ulatuses, mille mõtmed on nende enda määrata? Ja et sama kehtib nende endi suhtes? Et kuidas parasjagu kasulik on?!

1150 aastat varjaagide kutsumisest valitsema

Eestlaste suhted Venemaa ja venelastega on üle 70 aasta olnud üksnes tugevate tunnete meelevallas. Vene kaarti on Eesti sisepoliitikas suudetud 20 aastat ära kasutada ükskõik mille saavutamiseks ja õigustamiseks. Samas oleme lähimad loodevenelaste ja lätlaste-leedulastega ning meil on ka osaliselt ühine ajalugu.

KARL LUST
SDE

Eesti saatust on kujundanud transiit. Idast veeti kunagi läände kulda, hõbedat ja kalliskive, idas turustati meie põllusaadusi. Mitte alati pole Läänemere läänekaldal valitsenud demokraatia ja idakaldal totalitarism.

Nüüd, kus ERM koos oma soome-ugri ekspositsiooniga kaduvale eesti rahvale hauatähiseks saab, on paslik heita pilk tagasi kaugetele aegadele.

Kui keegi

„Lääne mõjul asetab inimese kogu maailma keskusesse, siis ta pole enam eestlane“, kirjutas Uku Masing. Inimkesksuse sildi all on liberaalid meid haigeks, odavaks ja väljasurevaks teinud. Karmides looduslikes oludes ei olnud võimalik ilma solidaarsuse ja koostööta ellu jääda; ei saadud elada nagu Piiblis mainitud rahvad, kes kõik, peale juutide ja kreeklaste, on end sõdadega maa pealt pühkinud. Kui muistne eestlane sai põllult 3–4 seemet, siis egiptlane ja babüloomlane 60. Seetõttu tasus seal terved rahvad enda heaks tööle panna kogu ärkveloleku ajaks. India pühamees võis puu all istudes oodata, kuni vilil suhu kukub. Põhjapoolsed metsarahvad olid sunnitud seeni ja marju korjama, kalu püüdma ja ulukeid küttima. See andis täiusliku toidu ja arendas inimest ning tema vabadust rohkem kui linn – loodus on tehiskonnast keerulisem. Mets ja maa kuulusid kõigile, inimesed ei elanud teiste arvel. Muistsete soomeugrilaste meel oli looduslähedane, kesk-konda peeti pühaks.

Masingu arvates taipas muistne eestlane maailma kuidagi intuiitiivselt, ta ei eraldanud ennast maailmast. Saaremaast Hokkaidoni levis šamanism kui looduse(vaimude)ga suhtlemine.

Targad aitasid inimestel olla sellised, nagu nad ise soovisid, ja Peipsi taga tuli pappidel imesid teha, selleks et nendega võisteldes mitte alla jääda. Tõnis Vint on näinud ühes muistses liivi vöökirjas hiina meditatsiooni protsessi, mida võidigi enne „kristlik-germaani tõprakultuuri“ (K. Marxi väljend) siin tunda. Võõrvallutuse järel pandi rah-

vas ihult ja vaimult 700 aastaks känguma. Ärkamisaeg pani omakultuurile põhna. Üleilmse väärtusega on hoopis Jakob Hurda eestvõttel kogutud vanavara.

Soome-ugri vaimuse

eripäraks on peetud varieeruvust. Ei öelda otse, vaid teistmoodi (J. Kaplinski).

Indoeuroopa keeltes saab vastandi palja prefiksi lisamisega: pane sõnale sõltuvalt keelest ette *a-*, *an-*, *ne-* või *no-*, ja ongi vastandtäendus.

Sellise loogika vaimus on meid pandud valikute ette: kas tahad N. Liitu või Amerikat, SRÜ-d või EL-i, kärpimist või Kreekat jne. Opositsioon on vaenlane, kellega ei arutata – temast sõidetakse üle.

Eesti muinasaega on vägisi püütud paigutada kas Euroopa või Aasia konteksti. 6000 aasta eest ulatus soomeugrilaste kammkeraamikakultuur Kaama jõe äärest Läänemereni, jättes endast mälestuseks muu hulgas Valge mere ja Äänisjärve kaljujoonised. 4500 aastat tagasi hakati ida päritolu indoeurooplastelt üle võtma põllundust ja karjandust; võimalik, et ka esivanemate-, karu- ja päikesekultust. Võitluskirveste kultuuri ja selle Fatjanovo haru seost kammkeraamikakultuuri kandjatega on vaja veel uurida: sealtsid pärinema eestlaste sinised silmad ja heledad pead, meie geenid, mis põhjamaadesse ja vitamiinivaesele teraviljatoitude paremini sobivad. Soomeugrilaste Djakovo kultuuri linnused ulatusid Volga, Okaa ja Moskva jõe äärest Asvani. 18. sajandil eKr hakkasid soomeugri keeled ja kultuurid lahkneva Kaama-äärsest Ananjino (7.–2. s. eKr) ja Prjanibori (2. s. eKr – 5. s. m.a.j.) omast idas; huvi pakub nii ühine kui ka erinev.

Slaavlaste põhialad ulatusid Desna jõest Vislani ja kokku puuted soomeugrilastega algasid 6.–7. sajandil. Meie va-

Nestor kirjutab oma kroonika alguses, kuidas rossid (varjaagid), tšuudid, sloveenid (slaavlaste põhjapoolseim haru), krivitšid ja vepslased kutsusid 6370. aastal (862. a m.a.j.) varjaagid end uuesti valitsema.

hele jäid leedulaste ülempreestrite krive-krivaitiste järgi nime saanud krivitšid – slaavi mõjudega soome-ugri – balti segarahvas, kelle järele tulijateks peetakse setusid ja võroke. Pihkvamaa pikkkiigid on soome-ugri päritolu (S. Laul, G. Lebedev). Üks osa tšuude elas Eestist kagu pool. Jordanes (551. a) mainib neid (*thiudios*) päripäeva koos

vepsa-, mari- ja mordvalastega; samuti slaavlasti. Nestori kroonika (1113. a) loetleb juba 13 soome-ugri ja balti hõimu, kellest tšuude võib juba meie esivanemateks pidada.

Sõna eesti (algsest aest) tähendab ida.

10. sajandi lõpul võtsid eesti mereröövlid Olav Trygvasoni [Norra kuningas 995–1000] saaga järgi vange ja pidasid koduorje, kauplesid Novgorodi turul. Mainitud hõime on mitmed võimud oma maksualusteks pidanud ja nad võisid ka omavahel sõdida, võimalik, et orjade saamiseks (pole teada, millest tuleb sõna „slaavlane“, kuid ladina keeles tähendab ta orja, *slavus*). Nestor kirjutab oma kroonika

RIKKUS: Novgorodi linna rikkusest kõnelevad 80 kirikut. Tänavatel oli puitsillutus ja all kanalisatsioon, mitte solk ja rooved nagu sel ajal Lääne-Euroopas. Novgorodi veetšel arutati läbi kõik riigile olulised küsimused, langetati otsused ja valiti ametnikud, sh piiskop ja vürst. Viimane oli vaid kergesti tagandatav väejuht, kes ei tohtinud linnas elada ja poliitikas osaleda. Pildil: Püha Sofia katedraal.

alguses, kuidas rossid (varjaagid), tšuudid, sloveenid (slaavlaste põhjapoolseim haru), krivitšid ja vepslased kutsusid 6370. a (862. a m.a.j.) varjaagid end uuesti valitsema. Pihkva kroonika järgi olid varjaagid maalt minema kihutatud vägivallatsemise pärast. Normannid olid pigem röövlid kui sõdurid ja osalesid mitme Euroopa riigi kui vägivalla-aparaadi loomisel, kuid assimileerusid ruttu. Vene esimene vürst Rjurik võis valitsema asuda Laadoga (Aldeigjuborg)

piirkonnas, kus slaavi- ja skandinaaviapäraseid käpad paiknevad segamini, ja seejärel Novgorodis (Holmgård). Laadoga ja Novgorod asuvad teel varjaagide juurest kreeklaste juurde (hõbevalgel) ning kujutasid endast keelte ja kultuuride paabelit (R. Vaiksoo), mis andis sünergia. See oli Lääne-Euroopast kultuuriliselt kõrgem ja Põhjala kõige

kiiremini arenev piirkond. Tänapäeva Eestile andnuks orienteerumine Peterburile ilmselt õitsengu, kuid selle asemel on valitud manduv lõunasoomestumine.

Vana-Vene riigi alguseks loetakse 882. aastat, kui Rjuriku sugulane Oleg (Helge) vallutas Kiievi. Vürst Igoril tuli kahekordse maksukogumise pärast elu jätta, mille eest ta naine Olga (Helga) ülijulmalt kätte maksis. Temast sai riigi esimene naissoost ja kristlastest valitseja. Olga võis pärineda isegi siitpoolt Peipsit. Selle kasuks kõnelevad tema sünnikodu vaesus ja ta ebatavaline ilu.

Venemaa ristiusustamine algas 988. aastal, kui Kiievi suurvürst Vladimir („maailma valitsus“) end Bütsantsi vaimu-

mahasurumisel (1068. a) paisis silma tema vend. Novgorod („uus linn“) rajati V. Janini hüpoteesi järgi karjalaste, krivitšite ja sloveenide asulate kohale. Võimalik, et sloveenidele kuulus vaid Slavnja viiendik. Novgorodimaa oli soomeugrilaste demokraatlik vabariik, kus rahvas teostas võimu rahvaakoosolekul ehk veetšel („nõupidamine“). Algul said seal sõna ka lihtinimesed ja külarahvas. Linnad olid autonoomsed, oma veetšesid pidasid ka linnaosad ja tänavad. Novgorodi linna rikkusest kõnelevad 80 kirikut. Tänavatel oli puitsillutus ja all kanalisatsioon, mitte solk ja rooved nagu see oli sel ajal Lääne-Euroopas. Novgorodi veetšel arutati läbi kõik riigile olulised küsimused, langetati

kristluse usu levitamiseks põhimõtteliselt vägivalla ja vallutus ei muutnud kohaliku rahva elu. Soome-ugri vaimust väljendavad Novgorodi- ja Pihkvamaa kirikud, mis erinevad teistest suursuguse lihtsuse, harmoonia ja loodusesse sulandumise poolest. Osa neist on puust ja pisikesed (Kižil, Vitoslavitsas). Ei mingit ilutsemist ega valitsemist!

Tagasi vaadates

tundub ajaloo käik valikuid mitte pakkuvana ja minevikku pööratud poliitikana. See ei ole päris nii. Endise N. Liidu aladel on läbi ajaloo igasugused riigid ülemvõimu pärast võidelnud. Moskva vürstiriik alustas 13. sajandil laienemist Eesti maakonna suurusena. Noorele kiskjale tagas edu mongolitelt ja moslemitelt õpitud uus poliitiline kultuur: pühaduseteotused, vaelevanded, äraostmine ja üks riigi eesõigusi – veretõd. Õnneks ei jõudnudki nomaadide vallutused „viimase mereni“, sumbudes Venemaa rahvaste vastupanus. Maailma ajalugu oluks ka teisem, kui vürst Vladimir valinuks katoliikluse või islami. Viimane lubanuks tal kuuest naisest nelja edasi pidada ega keelanuks 800 liignaist. Õnneks ei suutnud aga slaavlaste esivanemad kuidagi ilma joomapidudeta elada, ja islam langes ära. 14. sajandil oli mainitud rahvaid ühendamas Leedu paganlik suurvürst Algirdas, kellel jäi vallutamata vaid Moskva Kreml. Leedulased jõudsid sinna koos poolakatega 400 aastat ja Napoleon 200 aastat tagasi, kuid löödi rahva patriootlikuma osa poolt maalt välja.

Segaste aegade mõistmiseks

on hea teada, et rahvas ei ole üksikisikute summa ja et ühiskond ei koosne inimestest, vaid kommunikatsioonidest, ning seisab inimestest kõrgemal. Kes vaadeldud ajaloolõikudest rahvuslikke ja etnilisi konflikte otsib, peab pettuma. Keskaja sisuks oli ülikute püüd rohkem feodaalrenti saada, mis tingis nii vallutusi kui ka rahva vastupanu maksustamisele ja pärisorjastamisele. Novgorod jäi Moskvale sõjaliselt armetult alla, kuid oli lasknud ka oma demokraatia kaaperdada endale rikkused haaranud 30–40 ülikpere poolt. Neile tegid poliitikat 300 rikkurit eesotsas Isandate Nõukoguga. Vaesuses, võlgades ja sõltuvuses lihtrahvaga sai kergesti manipuleerida, inimesi ära osta ja kositada.

Osa soovis vabaduse ja suveräänsuse loovutada Moskvale, ja Ivan III hävitaski valdava osa Novgorodi eliidist rahva pealekaebamiste abil. Ülikud eelistasid Leedu võimu.

Mälestuse Novgorodi kunagisest suveräänsusest ja demokraatiast koos piirkonna omapäraga hävitas Ivan IV Groznõi (Äikseline) 1580. aastal, küüditades, tappes ja surnuks piinates suure osa elanikkonnast.

Vene keelest on tulnud eesti keelde sõnad *raha*, *turg*, *raamat*, *nädal*, *teisipäev*, *neljapäev*, *paast*, *papp*, *rist*, *ristimine* jpt. Pihkval ja Novgorodil olnud Tartus oma kirikud ning juhend eestlastele usuõpetuse andmiseks. Erinevalt verisest ja tulisest Lääne rahva ulatusliku ülestõusu

Tšuude mainitakse Kiievi riigi rajamisel, stepirahvaste vastu kaitsmisel ja lepingute sõlmimisel üsna tihti. Ülik Mikula Tšudin oli üks neljast seadustekogu „Jaroslavitsite õigus“ koostajatest; see sätestas feodaalsuhted, sh vahekorrad mõisas. Kiievi lihtrahva ulatusliku ülestõusu

Nädala juubilar ANDREW LLOYD WEBBER 65

Muusikaligeeniusele Andrew Lloyd Webberile pole kindlasti elevant kõrva peale astunud. Pigem on tihti märgitud, et helilooja veresoontes voolab hoopiski muusika. Nimelt on ta pärit väga musikaalsest perest: ema oli viiuldaja ja pianist, isa – helilooja.

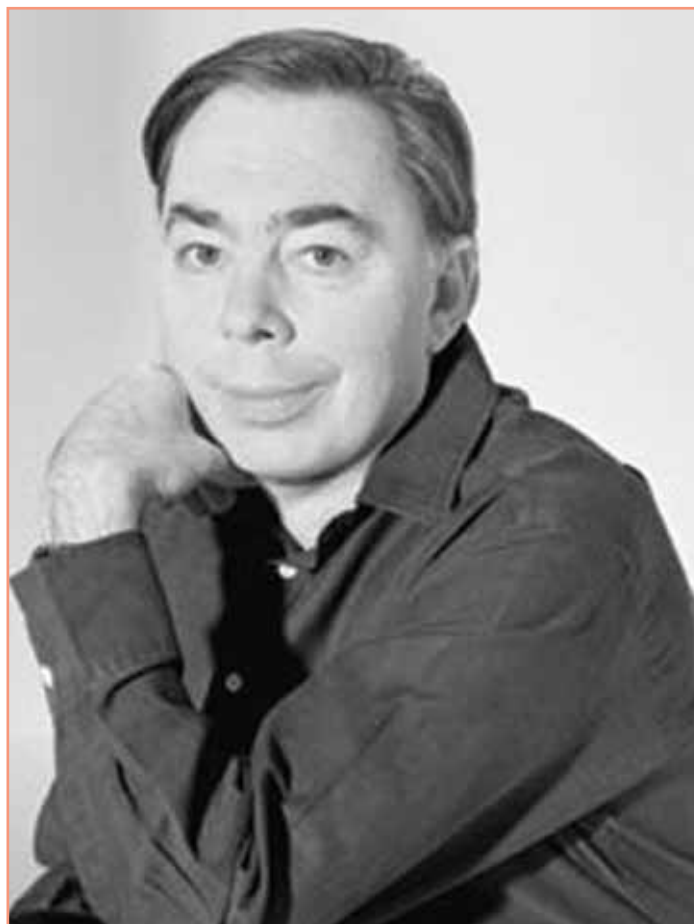
Webber sündis 22. märtsil 1948 Londonis ning väidetavalt juba kolmeaastaselt avaldus tema tähelepanuväärne kirk muusika järele. Üheksaselt mängis Andrew silmapaistvalt orelit, metsasarve ja viiulit ning oli alustanud muusikapalade komponeerimist.

Sellest 43 aastat hiljem, aastal 1991, sai temast esimene ja seni ainuke helilooja, kellel on Londoni West Endi lavadel üheksa aastat olnud mängukavas kuus muusikali. See ei saa olla üllatav, sest Webberi repertuaari kuuluvad kõige tuntumad ja populaarsemad muusikalid selle žanri ajaloos – „Kassid“ kuni „Evita“ni“ välja ning seal veel edasi „Ooperifantoomi“.

Nende lavateoste tuntuimad meloodiad on kindlasti ületanud muusikalimaailma ja levimuska vahelise barjääri ning suurem osa muusikat

armastavatest inimestest üle kogu maailma suudab kerge vaevaga neid kaasa ümiseda. Ülikooliõpinguid alustas Webber hoopiski teises valdkonnas, astudes 1965. aastal Oxfordis Magdaleni kolledžisse ajaloo erialale, sest tema lapsepõlvunustus oli saada Inglismaa parimaks vanade monumentide inspektoriks. Paraku kukkus ta kõrgkoolist pärast esimest semestrit välja (muusikamaailma õnneks!) ning jõudis oma tõelise kutsumuseni *Royal College of Music*’ustudeerides. Hiljem on ta kaudselt pöördunud tagasi ka ajalootemaatika juurde – tema suvekodu Sydmon Court’i vanimad osad pärinevad 16. sajandist.

Oma Oxfordi-aastal sai Webber kirja 21-aastaselt juuratudengilt Tim Rice’ilt, kes pakkus ennast laulusõnade kirjutajaks. Miski selles kirjas huvitas Webberit ning tollelt ajast sai kokku ülimalt dünaamiline duo, kes töötas nagu õlitatult peaaegu kaksikümne aastat ning kelle koostöö krooniks kujunes kindlasti „Evita“ lavalejõudmine. Pärast Rice’iga koostöö lõppu ei jäänud Webberi edu muusikalilavadel toppama. 1980. aastaid võib pidada tema jaoks murranguliseks läbimur-

deks. 1981 tuli lavale muusikal „Kassid“ („Cats“), mille lavastuse ettevalmistamisel kohtas Webber noort andekat ja ilusat lauljannat Sarah Brightmani, kellest hiljem sai tema teine naine ning kõige kuulsam Christine’i osatäitja „Ooperifantoomi“ lavastuste pikas reas. Lisaks populaarsusele laval on Webberit pärjatud mitme kõrge autasuga, kõige märkimisväärsem neist rüütliisusest tõstmine aastal 1992. Ta on võitnud ka seitse *Tony* auhinda,

kolm *Grammy*’t ja filmimuusika *Oscar*’i (muusikalist „Evita“ pärit looga „You must love me“; sama laul võitis ka Kuldgloobuse). *Oscar*’ile on olnud nomineeritud ka „Ooperifantoomi“ ja „Jeesus Kristus, superstaari“ muusika.

Ehkki Webber on end tänaseks majanduslikult kindlustanud ning talle kuulub hinnaline kunstikogu, ei pea ta ennast aineliste väärtuste ületähtsustajaks. Helilooja on väitnud: „Muusika, arhitektuur ja pildid on alati olnud mu kired, ning materiaalne jõukus on minu jaoks vahend, mille eest olen saanud lubada pilte, mis mulle meeldivad.“

Sellest mõttekäigust hoolimata on ta läbi aastate kuulunud Suurbritannia saja rikkama inimese sekka, mis kindlasti aitab tal meelepärast kunsti edasi soetada.

Suure muusiku perekonnaelu kohta leidub nii netis kui ka triüks vähe andmeid, kuid on siiski teada, et tal on viis last kolmest abielust.

Andrew Lloyd Webberil ning tema muusikalidel on ka üsna tihe side Eestiga ja meie teatripublikuga. Vanemuise teater on lavale toonud mitu Webberi muusikali; esimesena tuli välja „Evita“, mille lavas-

tust helilooja väga soojalt tagasisidestas ja mis pälvis tema varjamatu tunnustuse.

Meil on korraldatud ka Webberi muusika galakontsert. Krooniks sai Tallinnas IX noorte laulu- ja tantsupeol 2002. aastal esmaettekandele tulnud Andrew Lloyd Webberi loodud laul „Keegi pole üksik päikesel all“, mille teksti autor on teenekas poetess Leelo Tungal. Tegemist oli väidetavalt Webberi esimese teosega, mis on kirjutatud tekstile, mis pole originaalis ingliskeelne. Selle laulupeo teemaks oli mäletatavasti „Ei ole üksik üksi maa“.

See laul võiks Rahvarinde 25. aastapäeva eel meile tänagi väga tähenduslikult mõjuda, nüüd juba üle-euroopalises kontekstis.

Eesti ja Webberi koostöö saab aga võimsa jätku, sest 2012. aasta lõpul kirjutas Vanemuine alla lepingule, mis lubab lavale tuua „Ooperifantoomi“ – Vanemuisest saab maailmas kolmas teater, kellele antakse uuslavastuse õigused.

Eeldatavalt on esietendust oodata 4. oktoobril 2014. Tuleb küll varuda kannatust, kuid eestikeelse „Ooperifantoomi“ lavaleootamine on kindlasti ooteaega väärt.

Urmi Reinde & Co

Kesknoorte Roheliste Kogu kutsub kõiki ühinema ülemaailmse aktsiooniga „Maa tund“

Earth Hour ehk Maa tund on Maailma Looduse Fondi (WWF) korraldatud ülemaailmne aktsioon, mis toimub igal aastal märtsi lõpus, kui lülitatakse tunniks välja üleliigselt elektrit tarbivad esemed.

Maa tund sai alguse Sydney’st 2007. aastal, kui 2,2 miljonit majapidamist oma valgustid üheks tunniks välja lülitasi. 2013. aastal osaleb aktsioonis juba 152 linna seitsmest maailmajaost.

Varem on sellises aktsioonis osalenud Tallinn, lülitades välja Nevski katedraali, Oleviste kiriku torni, Toompea müüri ja Pika Hermannini torni ning Toomkiriku ja Niguliste kiriku torni kaunistusvalgustused. Ka mõned eraettevõtted on aktsiooniga liitunud, lülitades välja suured välireklaamitahvlid.

Valgustuse väljalülitamisega saavutatava energiakokkuhoiuga tahetakse juhtida tähelepanu kliimamuutustele ja globaalsele soojenemisele. Nii oli näiteks elektrit tarbimine 2007. aastal Maa tunni ajal Sydney’s 10,2% väiksem kui tavalisel päeval.

Ka meie saame aktsioonis osaleda, kui panustame kasvõi ühe tunni energia kokkuhoidmiseks, lülitades

23. märtsil kell 20.30

kohaliku aja järgi välja kõik oma majapidamise valgustused vähemalt üheks tunniks.

Sel tunnil on hea mõelda, et meist kõigest sõltub Maa tulevik! Kutsume Teid osalema Maa tunnis! Üheskoos saame muuta suuri asju.

Keskerakonna Noortekogu Roheliste Kogu

Tartus

Laupäeval, 23. märtsil kl 11.00 kohtumine kohvilauas Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12). Vestlusringis arutame Keskerakonna piirkonna esimehe professor **Aadu Mustaga** kevadest tulenevaid mõtteid.

Keskerakonna Noortekogu Roheliste Kogu kutsub!

Kutsume Sind kolmapäeval, **20. märtsil kell 15.50** ekskursioonile Ülemiste Veepuhastusjaama!

Tutvume lähemalt veepuhastusjaama tööga. Huvilised saavad aimu, kuidas järveveest saab väga hea kvaliteediga joogivesi ning kuidas see jõuab linnaelanikeni. Jagatakse lihtsaid ja praktilisi näpunäiteid, kuidas vett säästa ning hoida nii raha kui ka meid ümbritsevat looduskeskkonda.

Kohtume Tallinnas, Järvevana tee 3 – veepuhastusjaama peamaja ukse juures. Ekskursioon on tasuta.

Registreerimine karina.oganesjan@gmail.com

Ole kohal!

VELLO LUKK, palju õnne!

Õnnitleme Sind Jõgeva valla

Aasta Tegija 2012 tiitli puhul!

Erakonnakaaslased Jõgevamaalt ja Tallinnast

“Meedia keskpunkt”

TTV-s kesknädalal, 20. märtsil kl 19.30, kordussaade kl 22.50

* Peavoolumeedia ülesandeks on endiselt Keskerakonna võimult tõukamine Tallinnas. Seda tõestab Postimehe ning Eesti Päevalehe ajakirjanike Tuuli Kochi ja Kärt Anvelt avameelne kirjavahetus Facebookis.

* Sünnitatakse kaht uut erakonda – Rahvakogust võib kooruda SDE sülekoer ja pankur Jaan Männik tahab luua eetilist paremjuudude erakonda töandjate esindamiseks. Eesti Ekspressis selgitab Priit Hõbemägi, et Rahvakogu idee tekkis ammu enne Harta12, et riigieelarvest raha saada.

* Piirilepinguga tuli takus. Kuhu kadus kuulus preambul, mis 2005. aasta leppe lõhki ajas? Kas läheb nii, et Venemaa nõuab, Euroopa Liit nõuab ja eestlased annavad jälle alla?

Studios Kesknädala peatoimetaja **Urmi Reinde**, Tallinna Televisiooni peatoimetaja **Mart Ummelas** ja saatejuht **Heimar Lenk**.

Langenud Vabadusvõitleja päev vabadusvõitleja Jüri Kuke mälestuseks

XVII aulakonverents Tartu Ülikooli aulas pühapäeval, 24. märtsil

Algus kell 12.

Juhataja **Märt Kunnus**, abijuhataja **Rein Vanja**

Päevakorras:

12.00 **Mart Niklus** Avasõna
12.05 **Enn Tarto** Me ei unusta Jüri Kuke kangelastegu
12.20 **Mart Niklus** Lehitsedes ühte pildialbumit
12.40 **Ann-Mari Lahti** (Rootsi) A little about Jüri Kukk who means so much for me
12.50 **Robert-Rudolf Volk** Jüri Kuke hauasamba saamisluugu
12.55 **Peeter Kaasik** Helsingi efekt
13.25 **Urmas Aunin** Vabadusvõitluse terminoloogias
13.35 **Peep Varju** Eesti rahva vabadusvõitluse hindamine kahe komisjoni töös. Saksa okupatsioon
13.55 **Priit Silla** Kas Tartu Riiklikus Ülikoolis repressiooni poliitilistel motiividel veel teisigi peale Jüri Kuke?
14.05 **Ants Sild** Mälestuskilde Jüri Saarest – vastupanuvõitlejast, pedagoogist ja filosoofist
14.15 **Jüri Adams** 2. veebruar 1988 – Eesti uuema aja tähtsaima meeleavalduse ettevalmistamises
14.35 **Bruno Javoiš** Läti rahvuslipp Vene okupatsiooni ajal ja 16. märtsi 2013 sündmustest Riias

14.50 Vaheaeg, näitusega tutvumine

15.20 **Kalju Mätik** Stalinismi taassünd – oht kogu inimkonnale
15.35 **Mait Kraun** Vabaduse loomulikkusest ja selle alternatiividest
15.50 **Ruuben Kaalep** Sõnavabadus püsimise tagatisena
16.00 **Aare Pällin** Eesti Vabariigi 1992. a. rahareform – 20 kannatusaastat miljonile inimesele
16.20 **Henn Põlluaas** Okupatsioonarmee lahkumine Eestist 1994
16.40 **Jekki Rjazin** Punaroimade korvamises
16.55 **Marju Toom** Sajandite võrdlus
17.15 **Jüri Vaidla** Tartu rahuleping ja Eesti kommunistid
17.30 **Osvald Sasko** 1920. aasta Tartu rahuleping ja rahvusküsimus
17.40 **Vello Ederma** Küsimus usaldusest

17.55 Konverentsi pöördumiste vastuvõtmine
Vt lisaks: <http://kultuuriaken.tartu.ee/?event=1360406795>